

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.06.2018, sp. zn. 5 Tdo 677/2018, ECLI:CZ:NS:2018:5.TDO.677.2018.1

Číslo: 52/2018

Právní věta:

I. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku je formálním deliktem, který lze spáchat i tím, že pachatel po doručení výzvy k učinění prohlášení o majetku neuvede příslušnému orgánu veřejné moci žádné údaje o svém majetku, aniž by se vyžadovala opakovaná výzva či další aktivita příslušného orgánu (viz rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr.). V takovém případě je ale třeba se důsledně zabývat podmínkami, za nichž lze uplatnit trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené, tedy vyhodnotit, zda jde s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v § 39 odst. 2 tr. zákoníku o čin natolik společensky škodlivý, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (viz stanovisko č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

II. Pokud pachatel přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku v průběhu trestního řízení konaného pro tento trestný čin, o jehož zahájení ví, splní dodatečně svou povinnost a učiní prohlášení o majetku, nejedná dobrovolně ve smyslu § 33 tr. zákoníku (viz rozhodnutí č. 35/2001 Sb. rozh. tr.), a proto nezaniká jeho trestní odpovědnost za tento trestný čin pro účinnou lítost. Takové pachatelovo chování v průběhu trestního řízení však lze zohlednit při úvaze o použití principu oportunitity ve smyslu § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. (viz stanovisko č. 26/2013-V. Sb. rozh. tr.), tedy státní zástupce nemusí z tohoto důvodu trestní stíhání zahájit a může věc odložit v rámci prověřování podle § 159a odst. 4 tr. ř. a ve zkráceném přípravném řízení podle § 179c odst. 2 písm. i) tr. ř., případně je oprávněn zahájené trestní stíhání zastavit podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. Trestní stíhání může zastavit ze stejného důvodu i samosoudce okresního soudu podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř., v rámci hlavního líčení pak podle § 223 odst. 2 tr. ř., resp. mimo hlavní líčení podle § 231 odst. 1 tr. ř., je oprávněn tak učinit případně i odvolací soud podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.06.2018

Spisová značka: 5 Tdo 677/2018

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku, Subsidiarita trestní represe

Předpisy: § 12 odst. 2 tr. zákoníku
§ 227 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněné M. R. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2018, sp. zn. 7 To 460/2017, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 5 T 193/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 5 T 193/2017, bylo podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. f) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněné M. R. pro níže uvedený skutek kvalifikovaný návrhem na potrestání státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně ze dne 7. 11. 2017, sp. zn. 4 ZK 236/2017, jako přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“).

2. Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně bylo obviněné kladeno za vinu, že (zjednodušeně uvedeno) dne 17. 5. 2017 jí byla doručena písemná výzva (ze dne 15. 5. 2017) Finančního úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště B.-v. (dále jen jako „FÚ“), aby podala prohlášení o majetku podle § 180 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), a to ve lhůtě 15 dnů od doručení této výzvy, tj. do 1. 6. 2017, avšak obviněná takové prohlášení ve stanovené lhůtě neučinila.

3. Proti usnesení soudu prvního stupně podala státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně v neprospěch obviněné stížnost, o níž rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 18. 1. 2018, sp. zn. 7 To 460/2017, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou.

II.

Dovolání

4. Nejvyšší státní zástupce (dále též jako „dovolatel“) podal proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Brně dovolání v neprospěch obviněné, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř.

5. Nejvyšší státní zástupce nejprve podrobně zrekapituloval dosavadní průběh trestního řízení. Nesouhlasil s rozhodnutími soudů nižších stupňů, které založily svá usnesení na nesprávném výkladu a aplikaci ustanovení § 33 tr. zákoníku o zániku trestní odpovědnosti z důvodu účinné lítosti. Je sice pravdou, že některé znaky uvedeného ustanovení byly naplněny, když obviněná dříve, než bylo zahájeno její trestní stíhání, učinila prohlášení o majetku ve smyslu § 180 DŘ, nicméně neučinila tak dobrovolně, ale pod tlakem bezprostředně hrozícího trestního stíhání poté, co byla policejním orgánem vyzvána k podání vysvětlení v tomto trestním řízení. Úkony trestního řízení totiž byly v daném případě zahájeny dne 7. 9. 2017 na základě tzv. trestního oznámení FÚ ze dne 9. 8. 2017. Přílohou trestního oznámení byla výzva k podání prohlášení o majetku ze dne 15. 5. 2017, doručena obviněné M. R. dne 17. 5. 2017. Z odůvodnění výzvy vyplynulo, že správce daně se pokoušel vymáhat daňové nedoplatky dlužníka daňovou exekucí nařízenou exekučním příkazem na příkázání pohledávky u poskytovatele platebních služeb Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s., avšak tyto nedoplatky nebyly plněním dlužníka ani částečně uhrazeny. Obviněná podle přesvědčení dovolatele musela o daňové exekuci příkázáním pohledávky z účtu vůči své osobě vědět. Výzva také obsahovala poučení o možné trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 227 tr. zákoníku i o účinné lítosti podle § 33 tr. zákoníku.

6. Dovolatel byl proto přesvědčen, že rozhodnutí obviněné nebylo dobrovolné, neboť obviněná věděla, že její trestný čin byl prozrazen, a jednala tak pod tlakem již bezprostředně hrozícího trestního stíhání, neboť ji policejní orgán vyzval k podání vysvětlení ohledně tohoto trestného činu. Dodatečné prohlášení o majetku obviněné tak může být pouze polehčující okolností v rámci řešení otázky ukládaného trestu. Podle názoru nejvyššího státního zástupce nebyla splněna podmínka dobrovolného aktivního jednání pachatele spočívajícího v nápravě škodlivého následku. Znak dobrovolnosti podle § 33 tr. zákoníku je naplněn tehdy, jestliže pachatel dobrovolně splní podmínky účinné lítosti z vlastní vůle, nikoliv až na výzvu policejního orgánu. Nejvyšší státní zástupce analogicky poukázal na judikaturu, která se váže k aplikaci institutu účinné lítosti u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku. K zániku trestní odpovědnosti za tento trestný čin nemůže dojít, jestliže došlo k provedení daňové kontroly a ke zjištění pochybení. Obviněná však pouze po doručení výzvy vyčkávala, zda správce daně odhalí, či nikoliv, že stále nepodala prohlášení o majetku. Tyto okolnosti tedy vylučují závěr o dobrovolnosti jednání obviněné jako nezbytné podmínky účinné lítosti, která vyjadřuje svobodné rozhodnutí pachatele a svědčí o jeho pozitivnímu obratu ve vztahu ke spáchanému trestnému činu a jeho škodlivým následkům. Dobrovolnost je naopak vyloučena, pokud k jednání pachatele trestného činu vede vědomí, že jeho trestný čin je již prozrazen nebo jedná-li pachatel pod tlakem bezprostředně hrozícího, či dokonce již zahájeného trestního stíhání. Tak tomu bylo i v tomto případě. Obviněná po doručení výzvy k prohlášení o majetku zůstala nečinná a již pouhou nečinností lze považovat za odmítnutí ve smyslu naplnění objektivní stránky přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, ke vzniku trestní odpovědnosti se nevyžaduje opakovaná výzva či jakákoliv jiná další aktivita ze strany příslušného orgánu veřejné moci (k tomu odkázal na rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr.). Obviněná podala prohlášení o majetku až pod tlakem bezprostředně hrozícího trestního stíhání.

7. Nejvyšší státní zástupce proto konstatoval, že soud druhého stupně nepostupoval správně, pokud jako nedůvodnou zamítl stížnost státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Brně. Tímto zatížil své rozhodnutí pochybením ve smyslu § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. f) a g) tr. ř., neboť zamítl stížnost proti usnesení, kterým bylo v rozporu se zákonem zastaveno trestní stíhání obviněné za současného vyslovení nesprávného hmotněprávního závěru.

8. Nejvyšší státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265b odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení soudu druhého i prvního stupně, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, dále aby postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Městskému soudu v Brně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Nejvyšší státní zástupce navrhl, aby tak Nejvyšší soud rozhodl v souladu s § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání. Zároveň vyslovil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiného rozhodnutí ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům uvedeným v § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř.

10. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je naplněn tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce využil druhou alternativu a napadl dovoláním usnesení stížnostního soudu, kterým byla zamítnuta stížnost, tj. řádný opravný

prostředek, podaná proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení trestního stíhání. Jde tedy o rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. c) tr. ř., přičemž podle dovolatele v řízení mu předcházejícím byly dány dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f) a g) tr. ř., neboť soudem prvního stupně bylo zastaveno trestní stíhání, aniž byly pro takové rozhodnutí splněny podmínky [§ 265b odst. 1 písm. f) tr. ř.], a toto jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení [§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Podstatou dovolání jsou tak poslední dva uvedené důvody.

11. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. spočívá (mimo jiné) v tom, že bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. V daném případě dovolatel soudům nižších stupňů vytýkal, že bylo zastaveno trestní stíhání pro zánik trestnosti činu pro účinnou lítost ve smyslu § 33 tr. zákoníku, ačkoliv podmínky tam uvedené splněny nebyly, tedy nebyly ani splněny procesní podmínky pro zastavení trestního stíhání.

12. Důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné uplatnit tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o aplikaci norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je aplikace hmotněprávních norem na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně, zásadně se nepřipouští posouzení aplikace těchto norem na skutek prezentovaný dovolatelem, případně na skutek, jehož se dovolatel domáhá vlastní interpretací provedených důkazních prostředků, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně. V daném případě dovolatel namítal chybnou aplikaci hmotněprávního ustanovení § 33 tr. zákoníku, především jde-li o znak dobrovolnosti, který podle něj nebyl naplněn.

IV.

Důvodnost dovolání

13. Nejvyšší státní zástupce zaměřil ve svém dovolání svou pozornost především na znaky účinné lítosti jako důvodu zániku trestní odpovědnosti za přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, zejména pak podmínku dobrovolnosti, jak je uvedena v § 33 tr. zákoníku. S obecnými východisky použitelnosti uvedeného ustanovení, jakož i s výkladem pojmu „dobrovolně“, je možno s dovolatelem souhlasit, stejně tak je třeba souhlasit i s tím, že soudy nižších stupňů všem podmínkám zániku trestní odpovědnosti z důvodu účinné lítosti nevěnovaly dostatečnou pozornost. Přesto je možno vnímat rozhodnutí soudů nižších stupňů ve svém výsledku jako spravedlivé, jak bude vysvětleno níže, a to s ohledem na povahu deliktu, který byl obviněné kladen za vinu, a na její chování po jeho spáchání.

14. Nejvyšší soud ve shodě se svým dřívějším rozhodnutím č. 7/2017 Sb. rozh. tr. nejprve obecně připomíná, že trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku je upraven v § 227 tr. zákoníku v hlavě páté zvláštní části trestního zákoníku mezi trestnými činy proti majetku, nicméně jde oproti jiným majetkovým trestným činům o specifický typ trestné činnosti. Zákonodárce tímto ustanovením sankcionuje nesplnění nebo nikoli řádné splnění zákonem uložené povinnosti určitých osob, která směřuje k tomu, aby soudy nebo jiné orgány veřejné moci (např. správce daně) mohly zjistit majetkové poměry takových osob (popř. subjektů, za něž jednají). Objektem tohoto trestného činu je tedy zájem na řádné činnosti orgánů veřejné moci, aby mohly náležitě zjistit existenci majetku a jeho případný rozsah pro účely soudního či jiného obdobného řízení (např. daňového). Tohoto trestného činu se dopustí, kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje. Zákonodárce tak postihuje tři různé formy jednání, které staví na roveň.

15. V daném případě šlo o případ prohlášení o majetku v daňovém řízení podle § 180 DŘ, tedy v

řízení před jiným orgánem veřejné moci - FÚ. Trestné přitom je jednak odmítnutí splnit zákonnou povinnost takové prohlášení učinit, jednak vyhýbání se takové povinnosti, jednak uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v takovém prohlášení. Na roveň jsou tak postaveny tři různé formy spáchání daného přečinu, které vždy vedou k tomu, že příslušnému orgánu veřejné moci (zde správci daně) se nedostane úplného a pravdivého prohlášení o stavu majetku určité osoby, která měla prohlášení učinit (resp. za niž měl pachatel prohlášení učinit). První varianta spočívající v odmítnutí splnění zákonné povinnosti učinit prohlášení pak může mít různé podoby. Předně může jít o výslovné (explicitní) odmítnutí učinit prohlášení o vlastním majetku (v takovém případě jde o konání). Nepochybně je ale možné tento znak objektivní stránky skutkové podstaty naplnit též nekonáním, tedy opomenutím zvláštní povinnosti konat ve smyslu § 112 tr. zákoníku (opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu). Opomenutí přitom může spočívat například v tom, že pachatel se bez řádné omluvy nedostaví k soudu (tak třeba v případě prohlášení podle § 260a až 260h o. s. ř.) či jinému orgánu veřejné moci (např. správci daně při povinnosti učinit prohlášení podle § 180 DŘ), anebo se sice dostaví, zde však vůbec neučiní prohlášení o majetku (shodně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2283).

16. Odmítnutím se proto bude nepochybně rozumět i případ, kdy pachatel vůbec na doručenou výzvu nijak nereaguje, popř. sice nejprve zareaguje (např. tím, že požádá o prodloužení lhůty ke splnění uložené povinnosti - viz rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr.), ale posléze zcela rezignuje na dodatečné splnění orgánem veřejné moci uložené povinnosti učinit prohlášení o majetku (ať již ve lhůtě prodloužené, či dodatečně v případě zamítnutí prodloužení lhůty). Je přitom třeba vycházet i z logického výkladu a porovnání shora uvedených tří alternativních způsobů spáchání, jakož i z výkladu teleologického o účelu dané normy. Je nepochybné, že zákonodárce chce postihovat případy, kdy se orgánu veřejné moci nedostane pravdivého a úplného prohlášení o majetku, byla-li tato povinnost uložena orgánem veřejné moci v příslušném řízení na základě zákona. Pokud jako výslovné (explicitní) odmítnutí splnění zákonné povinnosti učinit prohlášení o majetku, resp. vyhýbání se této povinnosti, je typově stejně závažné jednání spočívající v uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v takovém prohlášení, tím spíše musí být stejně závažné (a tedy i trestné) jednání spočívající v nesplnění této zákonné povinnosti, tedy v neuvedení žádného údaje (logický argument od menšího k většímu - *argumentum a minore ad maius*). Proto i postih pouhé nečinnosti po doručení výzvy k učinění prohlášení o majetku je zcela v souladu se smyslem daného ustanovení, odpovídá jeho účelu, jak jej zamýšlel zákonodárce (výklad *e ratione legis*).

17. Ustanovení § 227 tr. zákoníku je tak typickým formálním deliktem, kterým se postihuje určité jednání, aniž by se současně žádalo způsobení nějakého účinku, resp. škodlivého následku. Již v rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr. Nejvyšší soud připomínal, že nejde o postup vůči osobám, jimž byla na základě zákona uložena povinnost učinit prohlášení o majetku, přehnaně tvrdý, že jakékoliv včasné nesplnění této zákonné povinnosti by bylo postihováno jako trestný čin, že k dodatečnému splnění povinnosti učinit takové prohlášení by se vůbec nepřihlíželo, neboť ustanovení § 227 tr. zákoníku je uvedeno ve výčtu v § 33 tr. zákoníku mezi trestnými činy, na něž se vztahuje účinná lítost znamenající zánik trestní odpovědnosti, pokud pachatel takového trestného činu následně (po jeho spáchání) dobrovolně škodlivému následku trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo učinil o trestném činu oznámení v době, kdy mu mohlo být ještě zabráněno.

18. Pokud tak vznikne trestní odpovědnost v důsledku opominutí povinnosti ve stanovené lhůtě učinit prohlášení o majetku, tedy je-li trestný čin dokonán (viz rozhodnutí č. 54/2009-I. Sb. rozh. tr.), může následně tato trestní odpovědnost také zaniknout, jsou-li splněny podmínky ustanovení § 33 tr. zákoníku. Základním předpokladem je, že pachatel trestného činu po jeho spáchání přistoupí ke svému dalšímu jednání uvedenému ve dvou alternativách v § 33 písm. a) nebo b) tr. zákoníku dobrovolně (viz návěť § 33 tr. zákoníku *in fine*). Lze souhlasit s výkladem užitým dovolatelem, že o

dobrovolné jednání jde tehdy, jestliže pachatel splní podmínky účinné lítosti ze své vlastní vůle, což svědčí o jeho pozitivním obratu ve vztahu k trestnému činu, třebaže i v obecné obavě z možného trestního stíhání, avšak nikoli pod vlivem konkrétně a bezprostředně hrozícího trestního stíhání, případně trestního stíhání již zahájeného (srov. rozhodnutí č. 35/2001 Sb. rozh. tr.). Odkázat v tomto směru lze i na odbornou literaturu – srov. například ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 446.

19. Ovšem s ohledem na zavedenou praxi správců daně, kterou využil FÚ i v tomto případě, nezaslal FÚ opakovanou výzvu obviněné a neučinil ani jiné kroky vedoucí ke splnění povinnosti obviněnou, ale krátce (dva měsíce) po marném uplynutí původně stanovené lhůty podal policejnímu orgánu oznámení o podezření ze spáchání trestného činu podle § 227 tr. zákoníku. Již takovým běžným postupem orgánů veřejné moci (zde FÚ), které dokonce tíží povinnost oznamovací při podezření ze spáchání trestného činu podle § 8 odst. 1 druhá věta tr. ř., se tak pachateli trestného činu podle § 227 tr. zákoníku pro využití účinné lítosti velmi zužuje prostor, jenž navíc do značné míry závisí na rychlosti postupu finančního úřadu. Je přitom zřejmé, že tento orgán veřejné moci se při své řádné úřední činnosti vždy dozví, že byly naplněny podmínky pro vznik trestní odpovědnosti, protože na jeho výzvu není řádně a včas reagováno. Pokud bychom navíc aplikovali závěry z rozhodnutí č. 2/1965 Sb. rozh. tr., podle něž zákonná podmínka dobrovolnosti znamená, že pachatel takto jedná z vlastního rozhodnutí ještě předtím, než jeho trestný čin byl objeven nebo oznámen, pak by nikdy při dané konstelaci nemohla být podmínka dobrovolnosti v případě trestného činu podle § 227 tr. zákoníku naplněna, protože by po marném uplynutí orgánem veřejné moci stanovené lhůty k podání pravdivého prohlášení šlo vždy o čin prozrazený, a to navíc orgánu, který má oznamovací povinnost podle § 8 odst. 1 věta druhá tr. ř. I když zaujmeme benevolentnější přístup, že podmínka dobrovolnosti je splněna, pokud tak pachatel učiní dříve, než se dozví, že jsou pro jeho opominutí zahájeny úkony trestního řízení, jde stále o postup velmi přísný, protože možnosti využití tohoto dobrodiní zákonodárce jsou velmi limitované a vázané na to, jak rychlý bude postup správců daně v konkrétním případě, zda tento orgán veřejné moci, vůči němuž nebylo učiněno prohlášení o majetku, oznámí tuto skutečnost ihned po marném uplynutí lhůty, či zda nevyčká určitou dobu, jestli pachatel dobrovolně dodatečně svou povinnost nesplní, resp. jak rychle policejní orgán po podání takového oznámení zahájí úkony trestního řízení a vyzve pachatele k podání vysvětlení.

20. Svým způsobem je ve vztahu k trestnému činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku též problematické, co rozumí další podmínkou účinné lítosti, a sice zamezení škodlivému následku či jeho napravení ve smyslu § 33 písm. a) tr. zákoníku, příp. oznámení v době, kdy škodlivému následku mohlo být zabráněno ve smyslu § 33 písm. b) tr. zákoníku. Jak již bylo shora rozvedeno, je trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku ryze formálním deliktem, trestným činem tzv. abstraktně ohrožovacím, u něhož zákonodárce pro jeho dokonání nevyžaduje žádný účinek, materiální výsledek, příp. škodlivý následek, jenž tak ani nemusí nastat, dokonce zpravidla ani u těchto deliktů nenastává, neboť je u nich trestnost z hlediska časového předsazena a postihuje se z hlediska materiálního dřívější vývojové stadium činu (jde vlastně zpravidla o tzv. předčasně dokonané delikty, u nichž jsou z hlediska materiálního pouhá příprava či pokus povýšeny na dokonání trestného činu). Škodlivým následkem se podle odborné literatury (srov. například ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 445) rozumí skutečná změna na zákonem chráněném zájmu (vztahu, hodnotě) způsobená dokonáním trestným činem, tedy jen jeho porušení, a nikoli pouhé ohrožení. Někdy se k tomu dále uvádí, že se projevuje obvykle na hmotném předmětu útoku (tak např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 186). Ovšem na hmotném předmětu útoku se podle české nauky projevuje účinek (nikoli následek, kterým se rozumí zasažení právem chráněného statku – objektu trestného činu), jde především o takové změny na hmotném předmětu útoku, jako jsou ublížení na zdraví či smrt konkrétní osoby nebo škoda na věci. Pod škodlivý následek se zahrnují i taková porušení, která

nejsou pachatelem zaviněna.

21. To vše si lze dobře představit u výsledečných trestných činů, tedy trestných činů materiálních, kde pak zpravidla hovoříme o napravení škodlivého následku. Zabránění škodlivému následku si zase dobře lze představit u trestných činů tzv. konkrétně ohrožovacích, u nichž předpokladem pro jejich dokonání je konkrétní ohrožení určitého právního statku, tedy terminologií českého trestního práva ohrožení konkrétního hmotného (či nehmotného) předmětu útoku, musí tedy být naplněn i znak účinku ve formě ohrožení (např. obecné ohrožení podle § 272 tr. zákoníku či obecné ohrožení z nedbalosti podle § 273 tr. zákoníku); zabránění možné a blízce hrozící poruchy pak může naplnit účinnou lítost. Naproti tomu u ryze formálních deliktů, čistě činnostních či pravých omisivních, které jsou tzv. abstraktně ohrožovací a u nichž se nežádá ani způsobení poruchy a ani konkrétní ohrožení určitého člověka či věci (ohrožovací účinek na hmotném předmětu útoku), si lze zamezení či napravení škodlivého následku mnohdy obtížně představit. Může především jít o zabránění dokonání činu v materiálním smyslu, které jinak v právní úpravě není výslovně vyjádřeno, neboť formálně je čin dokonán dříve (např. dodatečné přispění k záchraně života jedince, kterému předtím nebyla poskytnuta pomoc v případě trestných činů podle § 150 a 151 tr. zákoníku).

22. V případě trestného činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku jde o zamezení či nápravu ohrožení zájmu na řádné činnosti orgánů veřejné moci, aby mohly náležitě zjistit existenci majetku a jeho případný rozsah pro účely soudního či jiného obdobného řízení (např. daňového). V daném konkrétním případě šlo o prohlášení o majetku v daňovém řízení podle § 180 odst. 1 DŘ, podle něhož nebyl-li nebo nemohl-li být vymáhaný nedoplatek uhrazen daňovou exekucí příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb, má na výzvu správce daně dlužník povinnost podat prohlášení o majetku ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení výzvy. Ve výzvě správce daně zároveň poučí dlužníka o povinnostech spojených s doručením výzvy a případných následcích spojených s nepodáním prohlášení nebo uvedením nepravdivých anebo hrubě zkreslených údajů; ohledně nesplnění této povinnosti není správce daně vázán povinností mlčenlivosti pro účely trestního řízení. Zabráněním škodlivému následku se tak bude v tomto případě mínit především umožnění dodatečným prohlášením o majetku, aby správce daně zjistil majetek postižitelný exekucí pro vymožení daňového nedoplatku, což je hlavním smyslem ustanovení § 180 DŘ. Prohlášení o majetku slouží k tomu, aby si správce daně opatřil informace o dlužníkově majetku, na jejichž základě by mohl zvážit, zda je namístě nařídít exekuci a případně na jaký jiný majetek daňového dlužníka (odlišný od pohledávek z účtu u poskytovatele platebních služeb) ji vést. Pochopitelně je problematické hovořit o zabránění škodlivému následku v takových případech, pokud pachatel trestného činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku takovému následku zamezit nemůže, neboť nemá žádný jiný majetek postižitelný výkonem rozhodnutí. Vyjdeme-li ovšem z toho, že v důsledku dodatečného prohlášení o majetku sdělí správci daně pravdivé informace o tom, že žádným majetkem nedisponuje a správce daně dosud nevynaložil žádné prostředky na marné vedení exekuce vůči dlužníkovi, lze i takové dodatečné prohlášení subsumovat pod pojem zamezení škodlivému následku. Nabízí se i jistá možnost napravení škodlivého následku (byť by pachatel odstranil majetek spolu s nepodáním prohlášení o něm), pokud by dodatečně spolu s prohlášením o majetku zajistil splacení daňového nedoplatku jiným způsobem.

23. Ze skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů přitom bylo jednoznačně zjištěno, že dne 15. 5. 2017 správce daně zaslal obviněné výzvu k podání prohlášení o majetku (č. 1. 3 až 4 trestního spisu), kterou obviněná obdržela dne 17. 5. 2017 (č. 1. 4 trestního spisu). Součástí výzvy bylo poučení o trestněprávních důsledcích spojených s odmítnutím splnit tuto zákonnou výzvu, resp. s jejím nesplněním. Prohlášení o majetku přitom mohla učinit více způsoby, o čemž byla též poučena (písemně s ověřeným podpisem, ústně do protokolu, prostřednictvím datové zprávy s uznávaným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky). Lhůta určená touto výzvou byla

stanovena na 15 dní (tedy v souladu s § 180 odst. 1 DŘ). Den, kdy naposledy mohla včas, tj. ve stanovené lhůtě, svoji povinnost splnit, byl čtvrtek 1. 6. 2017, neboť se jednalo o 15. den od doručení výzvy. Obviněná však na tuto výzvu nijak nereagovala. Na základě oznámení FÚ ze dne 9. 8. 2017 pak policejní orgán, a sice Policie České republiky, Městské ředitelství policie B., 2. oddělení hospodářské kriminality, dne 7. 9. 2017 zahájil úkony trestního řízení, o čemž učinil záznam do trestního spisu (jeho č. l. 8). Obviněná nejprve v této věci podala dne 22. 9. 2017 v 8:01 hod. vysvětlení podle § 158 odst. 6 tr. ř. (viz č. l. 14 až 17 trestního spisu), hned poté týž den v 9:10 hod. se osobně dostavila k ústnímu jednání podle § 60 DŘ ke správci daně (FÚ), kde sepsala dodatečné prohlášení o svém majetku (v podstatě však uvedla, že nemá žádný majetek postižitelný exekucí) a přislíbila též pravidelné splácení dluhu v měsíčních intervalech (č. l. 20 až 24 trestního spisu), o čemž správce daně informoval policejní orgán (viz č. l. 19 trestního spisu). Přesto poté policejní orgán dne 26. 10. 2017 sdělil obviněné podezření (č. l. 9 trestního spisu) a vyslechl ji jako podezřelou (č. l. 10 až 13 trestního spisu), státní zástupce pak dne 8. 11. 2017 podal na obviněnou návrh na potrestání k soudu prvního stupně.

24. Je tak možné souhlasit s dovolatelem, že v daném případě při respektu k dosavadní judikatuře i názorům v odborné literatuře ohledně podmínek účinné lítosti, jak bylo rozvedeno shora, obviněná naplnila jen některé z nich. Je možno souhlasit se soudy nižších stupňů, že obviněná zamezila škodlivému následku, když dodatečně učinila prohlášení o majetku. Skutečně ovšem nebyl splněn předpoklad dobrovolnosti, pokud tak obviněná učinila poté, co v té věci podávala vysvětlení, tedy byla si vědoma probíhajícího trestního řízení pro vlastní trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku, jakkoliv dosud jí nebylo sděleno podezření a ani nebylo zahájeno trestní stíhání. Z tohoto důvodu v případě obviněné k zániku trestní odpovědnosti za uvedený trestný čin pro účinnou lítost ve smyslu § 33 tr. zákoníku skutečně nedošlo.

25. Na druhou stranu se jeví požadavek dovolatele na uplatnění trestní represe s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu jako nepřiměřený. Je předně třeba se zabývat tím, nakolik by takový postup byl v souladu se základními principy, na nichž trestní právo hmotné stojí, a sice principem subsidiarity trestní represe a ultima ratio vycházejících z akcesorické a subsidiární povahy trestního práva. Dovolatel zde vychází z doslovného znění ustanovení § 227 tr. zákoníku ve spojitosti s výkladem podmínek trestní odpovědnosti uvedeným v právní větě rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr., podle níž se odmítnutím splnění zákonné povinnosti rozumí též pouhá nečinnost pachatele, který po doručení výzvy k učinění prohlášení o majetku neuvede příslušnému orgánu veřejné moci žádné údaje o svém majetku, přičemž k dovození trestní odpovědnosti se nevyžaduje opakovaná výzva či jakákoli další aktivita ze strany příslušného orgánu veřejné moci. Nejvyšší soud uvedené závěry nechce tímto rozhodnutím jakkoliv popřít, je třeba je ale vnímat v kontextu konkrétních okolností daného trestného činu, které byly v dříve publikovaném rozhodnutí od nyní projednávaného případu značně odlišné (pachatel komunikoval se správcem daně, žádal o prodloužení lhůty, čemuž správce daně nevyhověl, o čemž pachatele informoval, pachatel pak nesplnil svou povinnost ani v dodatečné lhůtě, kterou si sám stanovil, ani kdykoliv později již v průběhu trestního řízení). V nyní projednávaném případě sice obviněná nereagovala na původní výzvu FÚ, který dále s obviněnou již nekomunikoval a rovnou přistoupil k podání trestního oznámení, nicméně obviněná porušení povinnosti učinit prohlášení o majetku napravila ihned poté, co ji policejní orgán vyzval k podání vysvětlení. Obviněná navíc správci daně přislíbila splácení daňového nedoplatku.

26. Z uvedeného je zřejmé, že úkony trestního řízení vedly k dosažení stanoveného cíle přimět obviněnou k podání prohlášení o majetku a vlastně též k úhradě daňového nedoplatku, který byl příčinou a podmínkou pro zvolený postup správce daně spočívající v zaslání výzvy k prohlášení o majetku obviněné. Byť tedy nebyly splněny podmínky účinné lítosti, lze konstatovat, že účelu trestního řízení zahájeného v této věci bylo dosaženo tím, že obviněná ihned po podání vysvětlení své v zásadě formální pochybení napravila, dostavila se ke správci daně a učinila prohlášení o svém

majetku (který ostatně postižitelný výkonem rozhodnutí žádný neměla), navíc přislíbila splácení daňového nedoplatku. Je zřejmé, že probíhající trestní řízení v této věci mělo na chování obviněné vliv, obviněná si své protiprávní jednání uvědomila, ihned po podání vysvětlení svou chybu chtěla napravit. Lze tak konstatovat, že i s ohledem na další okolnosti případu (zaslání jediné výzvy správcem daně, nevyužití dalších prostředků k vynucení splnění povinnosti, které správci daně právní řád dává, jediné opomenutí obviněné, její jinak řádný dosavadní život, trestní bezúhonnost apod.) mohou vést k závěru, že uplatňování trestní represe v takovém případě se nejeví být správné.

27. Právní řád dává určité možnosti, jak v takovém případě reagovat. Předně by bylo namístě zabývat se tím, nakolik jde s ohledem na další okolnosti případu o natolik společensky škodlivý trestný čin ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, že by bylo třeba uplatňovat trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené, přičemž nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zdá se, že v daném případě s ohledem na znaky uvedené v § 39 odst. 2 tr. zákoníku se nejeví být čin dostatečně společensky škodlivý, a to především s ohledem na míru dotčení chráněného zájmu, způsob provedení činu, jeho následky, okolnosti, za nichž byl čin spáchán, jakož i osobu pachatelky, míru jejího zavinění a její pohnutky, jak vyplývá ze shora rozvedených skutkových okolností tohoto případu, aby bylo obviněnou třeba trestně postihovat. Připomenout v tomto smyslu je možno i závěry stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr. (ze dne 30. 1. 2012, sp. zn. [Tjpn 301/2012](#)): „I. Trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zvláštnost materiálního korektivu spočívajícího v použití subsidiarity trestní represe vyplývá z toho, že se jedná o zásadu, a nikoli o konkrétní normu, a proto je třeba ji aplikovat nikoli přímo, ale v zásadě jen prostřednictvím právních institutů a jednotlivých norem trestního práva. II. Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu použití trestního práva jako ‚ultima ratio‘ do trestního zákoníku má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. III. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem ‚ultima ratio‘, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. IV. Zásada subsidiarity trestní represe se uplatní při posuzování trestných činů jak pachatelů fyzických osob, tak pachatelů právnických osob. V. Chování pachatele po spáchání skutku vykazujícího znaky trestného činu, zejména jeho snahu nahradit takovým činem způsobenou škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, není okolností, která by ve smyslu zásady subsidiarity trestní represe dovozovala rezignovat na povinnost uplatňovat trestní odpovědnost takového pachatele, ale lze ji zohlednit zejména při úvaze o použití § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. (příp. § 159a odst. 4 tr. ř.) nebo některého z odklonů v trestním řízení [srov. § 179c odst. 2 písm. f), g), h), § 307 a § 309 tr. ř., § 70 zákona o

soudnictví ve věcech mládeže], případně při úvaze o druhu a výši sankce ukládané za takový trestný čin (srov. § 39 odst. 1 věta za středníkem tr. zákoníku). VI. Beztrestnost pachatele plynoucí z uplatnění zásady subsidiarity trestní represe z hlediska viny ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku má přednost před procesním řešením případu (trestného činu) ve smyslu § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř.“

28. V daném případě ovšem správce daně postupoval ryze formálně, nijak neověřoval, zda obviněná na výzvu zapoměla, neměla dostatek času, nevěnovala jí pozornost apod., nevyužil ani svých oprávnění, jak přimět obviněnou jako dlužnici s daňovým nedoplatkem k podání prohlášení o majetku mírnějším postupem podle § 247 odst. 2 DŘ, o čemž ji předtím také mimo jiné poučil, namísto toho rovnou přistoupil k podání trestního oznámení, což následně dovršil policejní orgán, kterého ani dodatečné splnění povinnosti obviněnou nepřimělo ke změně postoje, a sdělil jí podezření, resp. státní zástupce, který vůči obviněné podal návrh na potrestání soudu prvního stupně, čímž bylo zahájeno trestní stíhání obviněné, jako kdyby těchto dalších okolností činu v podobě lítosti obviněné, snahy po nápravě, dodatečného splnění povinnosti etc. nebylo.

29. Přitom se nabízelo řešení spočívající v řádném a důsledném uplatnění zásady subsidiarity trestní represe a principu ultima ratio s tím, že zcela postačujícím by býval byl postih v rámci daňového řízení správcem daně podle § 247 odst. 2 DŘ, podle něhož pořádkovou pokutu do 500 000 Kč může správce daně uložit tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daní tím, že bez dostatečné omluvy nevyhoví ve stanovené lhůtě výzvě ke splnění procesní povinnosti nepeněžitě povahy, která mu byla stanovena zákonem nebo správcem daně, nestanoví-li zákon jiný důsledek. Donutit dlužníka, který má daňový nedoplatek k podání prohlášení o majetku podle § 180 daňového řádu, tak může i správce daně naznačeným postupem, nemusí se ihned obracet na orgány činné v trestním řízení, které by trestní odpovědnost pachatele při naplnění formálních znaků § 227 tr. zákoníku měly uplatňovat uvážlivě v případech, v nichž jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. Je také možno připomenout, že postih pořádkovou pokutou za pořádkový delikt v určitém řízení (zde daňovém) má dvojí povahu, jednak sankční, jednak donucovací. Uložení pořádkové pokuty se tak jednak má postihnout pořádkový prohřešek, tedy pořádková pokuta směřuje do minulosti a má represivní charakter, jednak se má působit na jeho pachatele, aby se podrobil vůli orgánu veřejné moci (zde splnil zákonnou povinnost podat prohlášení o majetku), tedy směřuje do budoucna, a má tak preventivní charakter. Dokonce preventivní působení má před represivním přednost, správce daně by měl ustanovení užívat uvážlivě a jen tam, kde nestačí mírnější prostředky k dosažení nápravy (jako např. opakování výzvy, napomenutí apod.). Tím spíše se musí podobné principy vztahovat i na případné uplatnění trestní represe. Z důvodu preventivního působení k vynucení splnění povinnosti lze navíc ukládat pořádkovou pokutu opakovaně, dokud není příslušná povinnost splněna.

30. I v případě, že by orgány dosud činné v trestním řízení nepovažovaly za správné neuplatnit trestní odpovědnost obviněné a důsledky s ní spojené podle zásady subsidiarity trestní represe a principu ultima ratio, jak bylo rozvedeno shora, neboť hlavní důvod rezignace na trestní represu by spatřovaly právě a jen v jednání obviněné po spáchání činu, bylo namíste využít principu oportunitu v trestním řízení, který jako opak zásady legality (resp. výjimka z ní) je procesním řešením bagatelních deliktů (srov. především shora uvedené body V. a VI. stanoviska č. 26/2013 Sb. rozh. tr.). Tento princip státnímu zástupci, potažmo soudu, umožňuje nestíhat pachatele z důvodu neúčelnosti či nevhodnosti i přesto, že jsou obecné podmínky pro trestní stíhání splněny. V konkrétním případě byly naplněny podmínky ustanovení § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., podle něhož státní zástupce může zastavit trestní stíhání, jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo. Vzhledem k tomu, že v daném případě nejvýznamnější důvod, proč obviněnou pro dokonání trestný

čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku nestíhat, nastal až po spáchání činu a spočíval právě v chování obviněné a v její reakci na probíhající trestní řízení, jeví se jako přiléhavější na případ obviněné užít právě tohoto procesního korektivu při uplatňování trestní represe, a nikoli korektivu hmotněprávního v podobě neuplatnění trestní odpovědnosti pro absenci společenské škodlivosti, kterou by bylo třeba zkoumat ve vztahu k době spáchání trestného činu, tedy ještě bez zohlednění jejího chování po činu.

31. Nejvyšší soud je přitom přesvědčen, jak vyplývá ze shora rozvedeného skutkového průběhu a okolností činu, že podmínky § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., jak byly nastíněny, byly splněny, že nebylo třeba uplatňovat trestní odpovědnost obviněné, která ihned na počátku trestního řízení reagovala tak, že dodatečně svou povinnost učinit prohlášení o majetku splnila, účel ustanovení § 180 DŘ, byť se zpožděním, které ale nebylo nijak zásadní, byl naplněn, čin obviněné neměl žádných škodlivých následků, obviněná je jinak osobou trestně bezúhonnou, řádnou občankou jinak si plní své povinnosti, a proto i s ohledem na její chování po činu není třeba ji postihovat.

32. Oportunitu v takových případech může využít státní zástupce i před zahájením trestního stíhání, kdy může již v rámci prověřování podle § 159a odst. 4 tr. ř. věc odložit ze stejných důvodů uvedených v § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., totéž rozhodnutí může učinit i v případě vedení zkráceného přípravného řízení podle § 179c odst. 2 písm. i) tr. ř. Bylo-li by v přípravném řízení pro uvedený trestný čin zahájeno trestní stíhání, bylo by možno jej zastavit přímo podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. Stejnou možnost zastavit trestní stíhání má ovšem i samosoudce okresního soudu, podá-li státní zástupce návrh na potrestání nebo obžalobu. Samosoudce okresního soudu tak může ze stejných důvodů učinit ihned po přezkoumání obžaloby, resp. návrhu na potrestání, podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř., v rámci hlavního líčení pak podle § 223 odst. 2 tr. ř., resp. mimo hlavní líčení podle § 231 odst. 1 tr. ř., může tak učinit případně i odvolací soud podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř.

33. Lze tak uzavřít, že soud prvního stupně mohl zastavit trestní stíhání, jak to skutečně učinil, ovšem nikoli podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. f) tr. ř., jak zněl jeho výrok (tedy z důvodu zániku trestní odpovědnosti pro účinnou lítost podle § 33 tr. zákoníku), ale podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř. z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. Jinými slovy bylo správné a důvodné zastavení trestního stíhání, nesprávně byl ovšem zvolen důvod takového zastavení. Lze tedy dát dovolateli za pravdu v tom směru, že nebyly splněny podmínky účinné lítosti, jak bylo shora rozvedeno, nicméně byly splněny jiné důvody pro zastavení trestního stíhání.

34. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku je formálním deliktem, který lze spáchat i tím, že pachatel po doručení výzvy k učinění prohlášení o majetku neuvede příslušnému orgánu veřejné moci žádné údaje o svém majetku, aniž by se vyžadovala opakovaná výzva či další aktivita příslušného orgánu (viz rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr.). V takovém případě je ale třeba se důsledně zabývat podmínkami, za nichž lze uplatnit trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené, tedy nakolik jde s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v § 39 odst. 2 tr. zákoníku o čin natolik společensky škodlivý, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (viz stanovisko č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

35. Pokud pachatel přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku v průběhu trestního řízení pro tento trestný čin, o němž ví, splní dodatečně svou povinnost a učiní prohlášení o majetku, nejedná dobrovolně ve smyslu § 33 tr. zákoníku (viz rozhodnutí č. 35/2001 Sb. rozh. tr.), a proto nezaniká jeho trestní odpovědnost za tento trestný čin pro účinnou lítost. Takové pachatelovo chování v průběhu trestního řízení je však možno zohlednit při úvaze o použití principu oportunitu ve smyslu § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř. (viz stanovisko č. 26/2013-V. Sb. rozh. tr.), tedy státní zástupce může z tohoto důvodu trestní stíhání nezahájit a věc odložit v rámci prověřování podle § 159a odst. 4 tr. ř. a ve zkráceném přípravném řízení podle § 179c odst. 2 písm. i)

tr. ř., může případně zahájené trestní stíhání zastavit podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., trestní stíhání může zastavit ze stejného důvodu i samosoudce okresního soudu podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř., v rámci hlavního líčení pak podle § 223 odst. 2 tr. ř., resp. mimo hlavní líčení podle § 231 odst. 1 tr. ř., může tak učinit případně i odvolací soud podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř.

36. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř., neboť je zcela zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněné, a otázka, která má být z podnětu dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu. Je tomu tak proto, že i v případě zrušení napadených rozhodnutí soudů nižších stupňů by bylo namíste vůči obviněné postupovat shodně, tedy zastavit její trestní stíhání, ovšem z jiného než soudy nižších stupňů deklarovaného důvodu.